

наведи телефон

Луимә СЭрипос

09.11.2023
№ 21 (1303)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru

С. Ромбандеева - вӑрум хури

Ты хурит Сургут ӯсныл ӗхталам кузнец хумыг Ильяс ос Александр пӑслым ӧлӗг. День народного единства ялпың хӧталт тӗн Ханты-Мансийск ӯст ӧлнӗ «Тӧрум Маа» музейт мӑхум исум кӗрныл сӑвсыр пормасыт вӑруңкве ханищтасанӗн. Ты ялпың хӧтал урыл 3 лӧпсыт ловиньтӗн.

Ты номерт ловиньтӗн:	Сӑв мирыт акван-юрщхатнӗ хӧтал ▶ 2	Нӗврам мӑгыс винӗ олн-нӗтмил ▶ 3	Хӗл алыщлым сӑв олн ат сӗлӗгыт ▶ 5
Тӗнутаңыл вӑвет ос ӗвтавет ▶ 6	Ты лӗңх хосыт мир тӗнутаңыл тотвӗсыт ▶ 10	Мӑньщи ӗрыг Москват хӗнтлысӗв ▶ 11	Мӑ-витув ӯргалаңкв ӗри ▶ 15

Сәв мирыт акван-юрщхатнэ хөтал

2005 тәл пәсныл Россия янытыл өлнэ мирыт яныг таквс э́тпос нила щислат ялпың хөтал мүйлэ́гыт. Руцщирыл тав «День народного единства» ләваве. Та порат мәхум яныг кўщаитн янытлавет ос хөтал палыт хөт-әти тәнки сәвсыр кәс вәрэ́гыт.

Ханты-Мансийск үст өлнэ мәхум әлпыл «Югра-Атлетикс» кол пөхан акван-атыглавэсыт ос округ кўщай нэ **Наталья Комарова** тәнаныл янытласанэ. Тав ләвыс:

– Юграт өлнэ ятил мәхум! Ам нәнан сәв мирыт акван-юрщхатнэ яныг ялпың хөталыл пуссын янытлыяnum. Сәв

нот палытыт Югравт сәвсыр мирыт өлэ́гыт, тән тәнки халанылт э́руптахтым, акван-нэ́тхатым ос юрщхатым өлуңкве ләвхатсыт. Тамле вәрмалитыл тән акваг е́р өщсыт.

Таимәгыс сәвсыр лөль накыт өмталан порат тән нэмхотьютн наскәссыг пилуптаңкве ос номтаныл сакватаңкве ат вәрмавет.

Ань та колн ханты, мәнщи, е́рн, саран, руц, хатань ос мөт мәхманув тәнки маснутыл масхатым акван-атхатыгләлсыт.

«Төрүм Маа» музейт рүпитан хөтпат е́рнколыг тўщталасыт ос сосса мәхум пәс наканыл өвылтыт потыртасыт. Тув сәв хөтпат щалтсасыт, исылтахтым матыр-әти пүмщаласыт, исум щәил айтвэсыт.

Ты э́лы-пәлт Раиса Гаврильчик, Ханты-Мансийск үст өлнэ сосса мәхум «Югры лылыөп» колт пуңкютнэ нэ, «Югра» телевидение колн

вөвиньтәлвес ос тав тот мәнщи ләтңыл мәхум пуссын ялпың хөталыл янытласанэ.

Тувыл мөт сәвсыр каснэ вәрмалит «Октябрь» нампа е́нгын колт, үст өлнэ музейтыт вәрыглавэсыт.

Мәхум өмщак в ущлахтасыт, тән мүйлын наканыл ОМОН ос Росгвардия рүпитан колыг пәлыл мұсхалыг уральтавэсыт. Ань ялпың хөталыт пуссын өмас номтыл мүйлысыт.

Тамара МЕРОВА

Рүт мирыт аквэ́т мүйлысыт

Кәсың тәл мән таквс э́тпост финно-угор рүт мирыт хотты хөталытыт акван-хөнтхатыглэ́гыт ос кәс вәрэ́гыт. Мөблалнув тамле ялпың хөталт Лангепас ос Тюмень үсыгт өлнэ мәхум мүйлысыт.

Лангепас үст атхуйплов хөталт «Ланге-Пасоль» нампа мән пәвылн мәхум вөвиньтәлвэсыт. Ты урыл Маргарита Заяц потыртас. Тув үст өлнэ сәвсыр мирыт өхталасыт – тыи хантыт, мәнщит, руцит, хатанит, башкирыт ос мөтаныт. Кәсың хөтпа такви мире өвылтыт потыртас.

Ос тувыл тән щән ләтңыл э́ргыт э́ргысыт, ййквсыт, е́нгысыт. Мүйлын мир мәгыс хул исмит яныг пүт пәйтыгласыт, нян вәрнэ күрт атың нян вәрсыт ос лүптаң щәил мәхум айтсыт.

Пәвылн өхтын э́лы-пәлт мүй мәхум пуссын төр сәлмыл майвэсыт, тувыл матыр вәрмалын пөйкщим ййвн нәгсаласаныл. Сәв хөтпа туп акв

Тюмень үст өлнэ финно-угрыт

номт өщсыт – хөнтлан вәрмалы моляхнув өл вос пөбилттаве, хум хөтпат пуstäгыл юв вос өхтэ́гыт ос сәвсыр мирыт тәнки халанылт юртыңыщ вос өлэ́гыт.

Тюмень үсныл ты ялпың хөтал өвылтыт Любовь Собянина ляххал кәтыс. Тән тот сәт сыс сыре-сыр пүмыщ вәрмалит щөпитәлсыт. Нэпак ловиньтан колт Сергей Политов

такви хансум мөйтәнэ урыл потыртас. Тав Әсугорский мәхум мөйтыт ловиньтәсанэ ос тән щиранылт стихыт хансыс. Тәнаныл тав акв нэпакн щөпитәсанэ. Та юи-пәлт

марийка нэ Людмила Муфтахова такви стиханэ ловиньтәсанэ. Е́тыл финно-угор мәхум пәлт пөслым мультфильмыт суссылтавэсыт.

Тувыл мүйлын мәхум пуссын халанылт вәйхатнэ ос акван-юрщхатнэ мәгыс «Возьмөмся за руки, друзья» нампа э́ргын-ййквнэ кәс щөпитәлсыт. Тот марий мәхум «Лунгалтыш», удмурт мәхум «Оскон», саран мәхум «Зыряночка» ансамлит э́ргысыт, ййквсыт. Кит группа «Хәс» ос «Схэт» финно-угорский мәхум ййквыт ос сәвсыр е́нгыт суссылтасыт.

Ты ялпың хөталт өлум накыт пуссын өмщак в вәрыглавэсыт, мәхум тәнки халанылт вәйхатасыт, тән өмас номтыл мүйлысыт, сәв щәгт тотсыт ос кәсың тәл акван-атхатыглаңкве ләвхатсыт.

Тамара МЕРОВА

Үс мир мүйлысыт

Яныг таквс этпос 4 хөталэ Россиявт Ялпың хөталыг блы, руш щирыл ләваве: День народного единства. Ты тәл та хөталт Ханты-Мансийск үст Всероссийский акция «Ночь искусств» вәрыглавес.

Үс янытыл сәвсыр музеитт ос нәпакыт ловиньтан колытт сыре-сыр хөнтхатыглапыт щәпитәлвәсыт.

Округ библиотека колт этипәлаг мәхум **«Искусство объединяет»** тәла кәсалаңкве атхатыгласыт. Кәсың колнакт кәтыл пөслым хурит суссылтавәсыт. ЮГУТ хаништахтын мәнәлат хөтпат **«Пазл шедевров»** мәщтыр коланыл урыл потыртасыт, **«Богатство России – её народ»** ос **«В искусстве края – душа народа»** кәтыл щаквщин тәлат

суссылтавәсыт.

Тувыл сәвсыр мастер-классыт олсыт, нъяврамыт тот маттем та мәщтырласыт. Акв колнакт мәнәщи хум бвылтыт **«Невероятные приключения вогула Ерофея Анямова»** пұмыш мультфильм суссылтавәс.

«Төрүм Маа» музейт бс мүй хөтпат мәгыс сәв программат олсыт – **«Знакомьтесь: обские угры»**, **«Северный путь»**, **«Загадки Ювана Шесталова»**, **«Обской кузнец в музее «Торум Маа»**, **«У семейного очага»**, **«От**

З.Н. Лозьямова ос Р.Г. Решетникова пайтым сымри пил ёт тәлыгтэг

Зои Лозьямовой» намп пұмыш мастер-классыт щәпитәлвәсыт. Акв колнакт ос ханты хум Вячеслав Кондин **«Сказки священного холма»** нәпаке урыл потыртас. Рүт хөтпанә ос юртанә музейн ёхталасыт, хум янытлавес, сәв ёмас, сымың ләтңыл ләввес.

Мә-вит ос Элумхөлас

музейт үс мир эткотиль мус мүйлысыт. Тот бс янге-мәне кәтыл щаквщисыт, округт блнә сосса мир бвылтыт потрыт хунтылысыт, колнакыт латыл тыгле-тувле ёмыгтасыт, сунсыглахтасыт, пұмщалахтасыт.

Светлана РОМБАНДЕЕВА

Нъяврам мәгыс винә олн-нётмил

Социальный фонд кол кұщай нә Татьяна Зайцева мирн потыртас, нъяврамыт **мәгыс «материнский (семейный) капитал»** намп олн-нётмил хоталь ойтүңкве рөви. Ты элы-пал тавән сәв мәхум титыглахтын ләтың хассыт, тән тамле вәрмалитыл пұмщахтасыт:

– Ты нәпак хумыс кәтын-паттүңкве ос хөтвиңкве рөви?

– Социальный фонд колт мән мәнки ты нәпак вәрилув ос оматын «Госуслуги» намп лөпсын кәтыянүв. Кәсың ома такви нәпаке тот кәсалаңкве вәрми.

– Ты олн-нётмилил ойтхатүңкве рөви?

– Ати, ты олныт туп нъяврамыт хаништан мәгыс ойтүңкве рөви. Ома, хотьют хаништахтүңкве таңхи ос мәнә нъявраме ёт юн ке үнлы, мир рүпатал минә департамент колт

сәвсыр хаништапыт бләгыт, ома тот хаништахтүңкве вәрмәгыт.

Акв нә китыглахтас, блнә кол ёвтнә мәгыс «материнский капитал» олнылойтхатүңкве вәрми? Татьяна Сергеевна тавән ләвыс: «Сәккон хосыт тох кол ёвтуңкве рөви кос, та урыл ос тамле вәрмалы хансым блы, олн минә щәнә такви омаге-әтяге ёт тув кол кұщаиг бс вос хансаве.

– 2023 тәлт ты олн-нётмил мансәвитыг блы?

– Ты тәл бвылтахтаме пәсныл округувт ты нёт-

милыл 15 сөтыра колтәглыт майвәсыт. Тав бвыл нъяврам мәгыс – 586 сөтыра 946 солкөви сәвит, 188 сөтыра 681 солкөви – китыт нъяврам мәгыс. Пуссын аквәёт ты нётмил – 775 сөтыра 628 солкөви сәвит.

Олныт ты тәлатн холтүңкве рөви:

– колтәгыл блнә кол ёвтнә мәгыс ойтхатүңкве вәрми: ипотекан нётүңкве, кол хот-щәпитан мәгыс виңкве, кол үнттүңкве;

– хаништап мәгыс олн-нётмил кәтуңкве рөви; мәнә нъяврамың колн ойтхатүңкве, хотьют ВУЗыт ос колледжит хаништахты, тәнаныл хаништан ос блнә кол мәгыс ойтавет;

– мощца олн сәлнә щәмьят кәсың этпос мәнә нъявраманыл мәгыс тувыл олн-нётмилил мивет;

– ома мәгыс пенсия олныг кәтуңкве вәрмәгыт; – агмың-мосың нъяврам пусмалтан мәгыс ойтхатүңкве.

2023 тәлт 9,5 сөтыра мәхум кол ёвтнә мәгыс ты олнаныл висаныл.

Нъяврамыт хаништан мәгыс 2,7 сөтыра щәмьят ойтхатсыт, ты 18% сәвит колтәглыт ос мощца олн сәлнә 2,7 сөтыра щәмьят кәсың этпос мәнә нъявраманыл мәгыс тувыл олныл мивет. 51 щәмьят пенсият мәгыс кәтсаныл, ома пенсиятувыл виңкве вәрмәгыт. Агмың-мосың нъяврам пусмалтан мәгыс нәмхотьют олн ат вөвыглас. Мән мәвт блнә мәхум 8-800-100-00-01 телефон хосыт свонитаңкве ос китыглахтүңкве вәрмәгыт.

Оксана АЛБИНА

Лёккарың нәиңхәп пәг хартвес

Ты тәл «Николай Пирогов» пұльницаң нәиңхәпт лёккарыт яңк нәтнә этпос 22 хөталэныл ос мәнь таквс этпос 21 хөталә мус рүпитасыт, мәнь пәвлытт блнә мир пусмалтасыт.

Ты тәла урыл ляххал тотнә мяхум нупыл Центр профессиональной патологии кол яныг лёккар, Дума депутат **Николай Ташланов** потыртас.

– Пұльницаң нәиңхәпүв Кондинский, Белоярский, Хальүс, Октябрьский, Сургутский ос Ханты-Мансийский районьтн ялыс, 48 пәвлытн хөиглас.

Ат этпос сыс лёккарыт палт уральтахтуңкве **13 сөтыра 399 хөтпа** ёхта-ласыт.

35 сөтыра хөтпа анализыт вәрнә мәгыс кәлпаныл вуйвес.

5 сөтыра 800 арыгтем элумхөлас пуңканыл-сыманыл, алпияныл-тйвраныл ультразвуковой ут щирыл уральтавёсыт.

2 сөтыра хөтпа ищхйпың ут хосыт лувнаканыл пөслувёсыт.

2 сөтыра 189 хөтпа рентгеныл (флюорография) ос 1 сөтыра 383 нә хөтпат маммография намба утыл вәрвёсыт.

Сәвсыр анализыт ос рентген утыт вәрнә юипәлт, **181 хөтпа** пұльницаң минуңкве ләввёсыт,

тот тармыл вос пусмалтахтэгыт. **552 хөтпа** юн пусмалтахтуңкве ләввёсыт, **43 элумхөлас** ос тәнти пәвланылт пұльницаң пинвёсыт.

Төват сака тәрвитың әгм өщнэныл – **274 хөтпа**. Ты урыл лёккарыт палт уральтахтынэныл порат тәра-патыс. Тән өс пуссын тәра сәвсыр лёккарыт палт яныг усытн кәтвёсыт, тот ёмашакв вос уральтавет, вос пусмалтавет.

Николай Ташланов китыглавес, пұльницаң нәиңхәпт манах лёккар рүпитэгыт, хум тох ләвыс:

– Тот 21 лёккар рүпитэгыт – терапевт, хирург, невролог, акушер-гинеколог, ұлщ-пуңк, сым, нёл, паль ос сам уральтан лёккарыт. Тувыл анализыт ос мөт эрнә тәлат вәрнә хөтпат. Нәиңхәпт 19 колнак вәрим олы, пәвлың мяхум тув щалтсэгыт.

Тувыл лёккар хум та урыл потыртас, хоты әгмыл сәв мяхум савалэгыт. Сәв хөтпа сыманыл әгмыңыт, тувыл сөрыг әгмынылн саватавет, хұрмит мәт эндокринный әгмыт ләвылтавет.

Н. Ташланов

Йильпи нәиңхәп вәруңкве бөвылтавес

Ляххал тотнә хөтпат йильпи нәиңхәп урыл китыглахтасыт, аман хунь ұнттаве? Хум ләвме щирыл, таве тән «Здравоохранение» намба нац-проект хосыт округт блнә пәвлыт мәгыс вәрылта-саныл, ты тәл мәнь таквс этпосэт Коломна ұст вәруңкве бөвылтавес. Тав пұльница хольт ұнттаве, тув пусмалтан мәгыс эрнә колнакыт, эрнә пормасыт тәра вәравет. Тамле пұльницаң нәиңхәп вөссыг нәмхөт әтим, мяхум таве щар бөвыл щёс вәруңкве бөвылтасаныл.

Ос ты «Николай Пирогов» нәиңхәпүв өвлэт пұльница хурип хунь олыс, тот мяхум тыгле-

тувле ұщлахтым яласасыт. Лёккарыт рүпитан мәгыс ётыл ущ щёпитавес, пұльница хольт вәрвес. Колнаканә эрнә щирыл щёпитавёсыт, лёккарыт тот рүпитаңкве, мяхум уральтаңкве вос вөрмысыт.

Хум ләвыс, пұльницаң йильпи нәиңхәп округувн 2025 тәлт таквсы порат тотаве, тувыл 2026 тәлт яңк нәтнә этпост мәнь пәвлытн ущ нёвумты.

Лёккарыт ань ос тәлы кастыл щёпитахтэгыт, пұльницаң мәшинатыл пәвлыт халт яласаңкве патэгыт. Аtpан сәвиттем пәвлытн хөйглаңкве номсэгыт.

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Хул алышлым сав олн ат сэлэгыт

«Айтур» намба хул алышлан предприятие Хбнтаң район Кондинский павылт сав тал рупиты. Махум мансавит хул пувегыт, манхурип тэнут вәрегыт, сав олн тох сэлэгыт ман ати, та урыл ос сав мот вәрмалит урыл Евгения Завьялова китыгласлүв. Тав «Айтур» предприятият күщай вәңын хөтпаг ылы.

– Мән предприятият 1994 тал пәсныл рупиты. Ты элы-пәлт Кондинский павылт сав тал хул щепитан завод ылыс. Ты кол лап-пантвес, тот ылнә оборудование манавн майвёсыт. Павел Александрович Завьялов 20 арыгкем тал күщайгыт тыт рупиты.

Мән мәнки хул пувев, хот-щепитыанүв, тэнутыг вәриянүв ос тувыл элал тыналыанүв. Хуланув солвалтыанүв, посымыл понслыанүв, фаршиг сакватыанүв. Кондинский павылт лапка ыныщев, вәрум тэнутанув павлың мир ёмашакв тот ёвтэгыт. Пөлям хуланув элал Тюмень, Омск, Москва ос мот ұсытын тыналыанүв.

– Мансавит элумхөлас «Айтурт» рупитэгыт?

– Мөлтү тал 16 элумхөлас рупитасыт, ань туп 10 хөтпа. Тыт Кондинский павылныл ылнә мәнлат хөтпат тыт рупитэгыт. Туп акв хум хөтпа 2005 тал пәсныл рупиты, тав хулыл тэнут вәрнә цехыт күщайгыт ылы. Махманув акв этпос сыс 30 сөтыра солкөвил ойтыанүв. Ати сав олн кос, тувыл тыил савнүв ойтуңкве ат вөрмөв, ты рупата вәрим, сав олн ат сэлэв.

– Хулыл савсыр тэнут щепитан оборудованят нәнки ёвтсын?

– Ати, ты эрнә утыт хул щепитан завод пәлныл хулытсыт, мәнки тамле оборудование ёвтуңкве олн шар ат ыныщев. Савнүв холодильник висүв, ань тамле утыт манавн сав эри.

Мән хул туй сыс туп пувев. Яныгпөль манос яңк нәтнә этпосыгт эрнә нэпаканув вәриянүв, тувыл хурум этпос сыс хул алышлэв. Пувум хуланув тара холодильникин пиньянүв. 2022 тал сыс 60 тонна пувсүв, ты тал туп 28 тонна. Хул щепитан завод рупитаме порат махум 400-500 тонна пувсыт. Мән кәсың тәлныл мощчанув хул алышлэв.

– Турыт, ят хул мощцаг ёмты?

– Ят, турыт хул ылы кос, тувыл кәсың тал савсыр щирыл ылыгы. 2022 талт туй сыс витэ яныг ылыс, хунь витэ мән, хул пувуңкве ат рөви. Ос ты тал туй сыс витэ сака мән ылыс ыс мощца хул пувсүв.

Ань акв яныг тәрвитуң вәрмал ыныщев – олн нётмилыл шар ат таставев. Ты элы-пәлт субсидия-олныл майвесүв, тонт

Е. Завьялова

ёмаснувев ылыс, мұсхалыг рупитасүв, хуланув тара элал тыналасанүв, олн мәнки сәлсув. Ань туп вәрим тэнутанув магсыл олныл мивев. Мән сав тэнут ат вәрев ос мощца субсидиял нөтавев. Хоса тох рупитанүвкве вөрмөв ман ати, шар ат вәглүв.

Кондинский павылт сав махум хул ань алышлэгыт ос элал тыналэгыт. Мән павлың мирныл хул ыс кос ёвтэв, тувыл савнүв олн ойтуңкве ат вөрмөв. Тәнки хуланыл мот мән ань тыналаңкве патсыт.

– Манхурип хул пувегыт?

– Мән сорт, түрхул пувев, мот хул тыт атим. Мән кәсың тал Конда я төва вәтанә мәнки нупылув хансыглыанүв, тот туп мән хул алышлаңкве вөрмөв, пөх хөтпат тув ат тәртыанүв. Кондинский павыл ляпат ылнә Семивидное, Лаксинтур, Сырковое, Домашнее ос мот турыт хул алышлэв.

Сав тәлыт сыс сорхыт янмалтэв, тувыл турытн тәртыанүв. Мән сорхыт Тюменский областит Уват павыл хул ялмантан

заводыт ёвтэв, тувыл тыт тотыанүв, тыт витын тәртыанүв. Ос кит-хурум тал ұрхатэв, вос яныгмөгыт. Ты рупата магсыл ыс сака сав олн холтэв, тувыл хулыл тэнут вәрим ос элал тыналым сав олн ат сэлэв.

Тамле потыр Евгения Завьялова мәнщи газетав магсыл потыртас. Тав ётэ мән Ханты-Мансийск ұст ылум суссылтапт вәщиньтахтасүв. Тонт тав такви махманэ ёт хулыл вәрим тэнут тыналаңкве ұсн ёхталас.

Хбнтаң район ищхипың мәт ылнә лөпсыт хул щепитан завод урыл таи хансым ылы: «Нахрачи павылт (Кондинский павыл тох наимаим ылыс) 1935 тал хул пирмайтан ывил кол вәрвес. Ётыл хул щепитан завод тот ұнттүвес. 1965 талт сака ёмашакв Всероссийский премиял ос «Знамя рыбного хозяйства РСФСР» майвес. Тонт махум сав хул тот алышласыт ос савсыр атың тэнутың пәнкат вәрсыт.

Людмила ТЕТКИНА

Тэнутаныл вәвет ос ёвтавет

Ханты-Мансийскат мән таквс
Этпост блыглам «Югра-Экспо»
колт сыре-сыр тэнутыт тыналан
хөтпат ёт вайхатасүв. Ань төваныл
уйхул оныщим танки тэнут вәрёгыт ос
мөтаныт пил вәтэгыт, матыр лүптата
атэгыт, хул алыщлэгыт ос вбраёгыт.
Тувыл савсыр вәрнэ тэнутаныл
тыналаңкве усувн ёхталэгыт. Ань
кит хөтпаг тәнки рупататэн урыл
потыртасыг.

Тэнут тыналаве

Светлана Лескова
«Санта-Мария» ос «Регион
К» тэнут вәрнэ кит колыг
ёт рупиты, тав лавыс:

– Ам амки «ЕрмакАгро»
нампя кооперативыт рү-
питэгу, хурум усытыт
янас колыт оныщев, ты
Ханты-Мансийскат, Сургу-
тыт ос Нижневартоскат.
Ань ты ярмаркат тэнут
вәрнэ кит колыг кетум
утаныл тыналыянув. Ты
Кондинский районт олнэ
«Регион К» компания ос
Нижневартоский районт
«Санта-Мария». Пуссын
вәрнэ тэнутаныл тән
«ЕрмакАгро» мән Агро-
маркет ләпкан тотыяныл
ос мән элалы тыналыянув.
Тән яныгы хулныл вәрим
консерва пәнкат мән
палтув кетэгыт ос туи пил
вәтэгыт, тувыл нас пилыт

манос пайтым пилыт,
тыналаңкве тотэгыт.

Мән тэнутаныл сака ты-
ныңыг ат вәриянув, төнт
сәвнүв мэхум ёвтуңкве
вөрмёгыт. Тувыл хулың ос
пилюң пәнканыл пуссын
«Сделано в Югре» яныт-
лан пөс оныщевыт. Та ху-
рум усанувт ты тэнутанув
мэхумн ёмщакв вәвет,
таймәгыс тыт мән палтув
манос ләпкат матыр ёв-
туңкве ёхталэгыт.

Тувыл «Дедушка реко-
мендует» намаим пор-
масыт кәсаласум. Тот хум
хөтпа лөляхөлыс ос сәв-
сыр хурыгосыт мэхумн
такталым матыр потыр-
тас. Мән пүмщалахтуңкве
тав ляпатэн минасүв, тав
лавыс:

– Ам намум **Рамиль**

Кабиров, Тюмень усныл
тыг ёхтысум ос амки
щёмьям ёт вәрнэ щай
лүптата тыналэгу. Пөс
мэхманув танки лүпта ат-
сыт ос щай пайтсыт, тох
тән агмтал олсыт ос лүп-
таң щайл пусмалтахтасыт.
Яныгпала мэхум ләтңын
хүнтлэв, таимәгыс мәнки
рүпитан колув «Дедушка
рекомендует» намтыслүв.
Ат талыг ты ёмты, мән
лүптата атым рүпитэв. Ам
Дружбы народов россий-
ский университетт хани-
щтахтасум, тот хөтал
нэглин ёрт олнэ мэхум
пусмалтан вәрмаяныл
ханищтан институт олы.

Р. Кабиров

Тюмень үст ань рүпитан
колнак ос ләпка оныщев.
Тав «Тюменский чайный
домик» намтым олы,
Дзержинский усхулы, 40
колэт хөнтылын тах. Ты
лүптаң щай хурыгосыт
мән юн акван-атыянув.
Атың лүптата Алтай, Баш-
кирия ос Крым маныл
тотавет, тән тот сыстам
нөрың мат яныгмёгыт.

Сәв тәл ты рүпата вәр-
нэм сис, амки сәвсыр
щай лүптата атуңкве хань-
щувласум. Тытты «Ла-

вандовый с малиной»,
үсморах пил кастыл
исылтахтэгыт ос лаван-
да кастыл ёл-ротмавен.
Тамле щай этипалаг аюң-
кве рөви. Тувыл «Яблоч-
ный с жасмином», «Клуб-
ничный», «Пряный со
специями и вишней» на-
маим щай хурыгосыт
щөпитэв. Тәнаныл таквсы
ос тэлы порат акваг аюң-
кве рөви.

Кәсың хурыгос мән
щайпутьн 7 ман 8 щөс
тартыглан мәгыс төвлаве.

Нән сүстөнт, тот нәмат
лөль мән тәврит ат
хөнтэгың. Мән порсыт
акваг хөт атыянув ос ху-
сапн сыстам лүптата ос
пилыт пинэв. Ань кит-
хурум яныг нялы тувыл
выгын ос литра сәвит
исум витыл тэлыгтэн.
Тувыл хусахкем күм үр-
хатэн, та юи-пәлт уц
ёмщакв тэлыгтым щай
аён.

Юн мәг ке оныщегын,
таве ос щай анын тэлыг-
таңкве вөрмегын. Тән
пуссын акван-нөтым
элумхөлас ёмас пусмал-
тыяныл. Мөлал «Тюмен-
ский» нампа щай хусап
вәрсүв, тот Салехардныл
тотым нөрт яныгман тәр,
сүйпил ос юван-щай
лүптата тув тэлыгтасүв.

Мән няврамыт мәгыс
щай хурип пилвит щөпи-
тэв. Тән, май, лүптаң
вит аюңкве ат таңхёгыт,
таимәгыс сыресыр лүптата
сәвнүв пилыл акван-
тэлыгтыянув, та щирыл
аёгыт. Мөн нэмөнтыл
хурум няврам оныщимөн,
тәнанылн тамле пилвит
мүсты. Лүптаң щай аён ос
пүстәгыл акваг олән.

Тамара МЕРОВА

www.khanty-yasang.ru

Салтатыт магыс усма сагегыт

Марина Викторовна Самсонова пыге ты тал яныгполь эппост СВО мән хонтлаңкве минас, тав добровольческии лавнэ «Барс» группат отделениет командирыг олы.

Тув ми́нам хотпат наманыл лавуңкве ат рөвөгыт, таимәгыс тав ань «Метисыг» лававе, ты тўя сыс мәнщи пыг емас лусытанэтэ магыс магылн тагатаң тит пөсыгтыл майвес.

Пыге ми́наме пәсыл Марина Викторовна мот нэ хотпат эт волонтерыг рупитаңкве патыс, та нэт эт, хотьютыт ойканыл ман пыганыл ос хонтлан мән тотвөсыт. Нэт рупатаныл салтатыт нумыл ул вос нәңкнәныл магыс, усмат сагегыт, тувыл ос савсыр пормас ос тәнүт атэгыт, хунь сав атхаты, яныг машинал пормасаныл хотал үнтнэ ёр нупыл тотавет.

Тыхотал мус нэ хотпат 107 савсыр усмат сагсыт. **Марина Викторовна Самсонова** ты урыл потырты:

– Хунь ам овыл щөс тыг рупитаңкве ёхтысум, тонт мән аквхурип усмат сагсүв. Ты мән тас усма торсәлмытыл нэгсәлыя-нүв, вөр тивырт салтатыт нумыл ул вос қасалавет. Ань мән СВО мәныл лававөв, манхурип яныт ос манхурип оспа усма салтатанув магыс эрмыглас.

Мощ мблалнув, насати, усма сагнэ хотпат қасыланыл олыс, ат вәглум, манхурип усмат вәруңкве

Сәй вәрнэ усма тох ты вәрөгыт

эрсит, туп Россия янытыл мән титыт места висүв, овыл места Москва үст усма сагнэ нэ хотпат висыт.

Ань мән усманув яныгнувөг вәруңкве патсанүв, пәңхвитэ – 4 метраг, палытэ – 6 метраг вәриянүв. Тув мән нярпум оспа ман холам пум оспа торсәлмыт тәкыщ нәгиянүв, нумыл сускөнт, аквтоп вөр яныгми, нэматыр ат нәңки.

Ос та урыл лавуңкве таңхөгум, мән группав нән газетан хольт мәнщи ләтңыл те лавуңкве, ос «Лүймә сэрипос» намыл пиным олы, руц ләтңыл мән лававөв – «Северные зарницы». Тит Юграт аквторыг 400 элумхблас салтатытн нөтмил вәрнэ магыс рупитэгыт, группа

янас уртхаты, Сургут үст мән 60 нэ хотпа рупитэв.

Аквторыг махум рупитан колувн ат ёхталэгыт, товат юн мәщтырлэгыт, матыр юнтэгыт, сагегыт, торсәлмыт якытлэгыт. Төва нэт үщлахтын хоталыт уц ёхталэгыт, тох, акван-нөтхатым рупатав ты вәрилүв.

Пуңкотнэ нөв наме Ксения, мән тавэ эруптылүв, сака сав емас вәрмәль тав вәри. Такви ос тув, хонлан мән, пормас тотым ялантәлы. Тот салтатыт эт хонтхатыгләлы, титыглахты, мәныр тәна-нылн эри. Ань, ты хоталыт сыс, мән нэ хотпанув тәнти машинатыл тувле минасыт, хотьютаныл отпуска вис, хотьютаныл пенсият олы, пуссын госпиталитн нөтүңкве тот патсыт.

«Метис» наппа мәнщи салтат

Мән Югра мät оlnэ хотпанув СВО магыс сав нөтмил вәрөгыт. Товат тәнти машинаныл тув төтияныл, рацият ос мот савсыр эрнэ утыт өвтэгыт. Мән рупитан мав – ты яныг кол-капай, таве мистэ, нэматыр олн ты пөнтсыл ат вөвыс. Тох акван-нөтхатым олуңкве ты эри. Тамле яныг сав ань мә яныт мины, рупитэв, нөтэв, воссыг хомус?! Мән вәрнэ усманув сәит салтатанув вос вуянтавет.

Ты хоталыт сыс Марина Викторовна емас ляххалыл тетвес: пыге мощөрт юв ёхты. Пустәгыл олән, тының хотпаг, Нәй-Отыраның вос үргалавөн.

Светлана ДИНИСЛАМОВА

Латың – ты мир тав сыме

Потрыт ос стихыт хаснэ ханты Эква Мария Кузьминична Волдина Ханты-Мансийск үст ылы. Тынакт үст нэпак хаснэ финно-угор махум акван-атхатыгласыт, щань латңыл хаснэ тэланыл, толмашлан тэла, ловиньтан нэпак таратан ос мот вэрмалит урыл потыртасыт.

Мария Кузьминична сав ёмас, эрнэ тэлат вэрнэтэ магыс «Северный Форум» лүймә мирхал организация палыл янытлан нэпакыл майвес, тох намаим ылы: «*В знак благодарности за сохранение традиций и наследия коренных народов Арктики и Севера*».

«Хантыясаң» ос «Лүймә сэрипос» газетаг вэрнэ кол тармыл Мария Кузьминична сав тал пуңктыс. Округ янытыл яласас, сав мат ылыс, павлың ос үсың махум потраныл ёлхансыгласанэ. Тав руш, ханты ос саран латңыл потырты, маньщи латңув ыс торгамтытэ, ювле маты лавуңкве вэрми.

Мария Кузьминична ёт потрамасум, рупитам поратэ номылматыгласатэ:

– Ты янытлан нэпакыл маимам порат лавсум,

финно-угор мирыт ылы ма ам янытэт яласасум, касың мат ылысум. Финно-угор миранув Советын сав щёс пэрильвёсум, тув вуйхатыглам хөтпат ёт ман сав эрнэ тэлат вэрыгласув – касың мат миранувн нётмил вэрнэ ассоциацият пунсыгласув, савсыр хөнтхатыглапыт ос концертыт щёпиталсув, ань касың финно-угор мир такви эрганэ ос йикванэ вос суссылтыяна, махманув халанылт вос вайхатэгыт, юртыңыш вос ылыгыт.

Хунь акван-ёхтэв, сома рут махманув касалыянув, татем щагтэв, аквьёт рупитэв, ынлахолэв, потрамёв. Щань латың, культура, пёс йис ылысум ос мот сав тэлат урыл потыртасув. Венгрият ам сат щёс ылысум, Финляндият нила щёс, Норвегиян кит щёс ялысум. Мот ылы хон

М.К. Волдина мүйлупсатэ катыт пуви

ман яланталсум, тувыл Россия янытыл ылыс касың финно-угор республикат ылысум.

Округт ылыс махманув ос мот маныл ёхталам финно-угор писателит потыр сав ылысыт. Хаснэ тэланыл, потраныл ос стиханыл мотлатңын толмашлан, нэпак таратан ос мот вэрмалит урыл потыртасыт.

– Мария Кузьминична, тынакт ылым конференциян щань латңыл хаснэ хөтпат ёхталасыт?

– Ёхталасыт, потрамасум тан ётаныл. Матёмас мань махум танти латңыл потрыт ос стихыт хансэгыт. Ань хөтпа олы ылыс те, нэпак такви таратаңкве вэрми. Ёлнаң нэпак вэрнэ ылы-палт, махум потраныл манос стиханыл ата-хөтах хөтпан ловиньтавет. Хунь потраныл акван-ёхтэгыт, касыңаныл лави, нэпакыг вэруңкве рөви ман ати. Тувыл уш ёлымхөлас нэпаканэ мирн ловиньтан магыс таратавёсыт.

Мань махум матыр китыглахтан латың ылыс щегбит те, вос китыглахтэгыт. Ман, яныгхөтпат, тананылн атхунь нётэв, хултыянув, пусынтаңхёв, латңанув нотыт-йисыт палытыл вос ылыгыт, суйтэгыт.

Латың – ты мир тав лылыёпе, тав сыме. Латың хотталы сөйми те, мир ыс та сөйми. Хөтпа щань латңе вэгтэ те – мире ылысум вэгтэ, мөйтыт-эргыт вэг, хоталы минуңкве эри, хумус элалы ылысум, маныр вэруңкве эри, пусыннэңки. Такви латңе ёт сыме тагылың ос мот латңыт ёт тав тивре сома татылаг ылы.

Академик ылыс Алексей Павлович Окладников лавсас: «*Ёлымхөлас вус кос сав латың вэг, ханыщтыяна, потырты ос такви щань латңе ат те вэгтэ, тав нас ылы, тыглевле поваралы*».

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Мария Кузьминична стихыт хаснэ махманэ ёт лөбли

Т. Швецова

Нэпак хаснэ нэ

Ты хурит нэпак хаснэ нэ Татьяна Петровна Швецова пöслым öлы. Таве ам Ханты-Мансийск үст финно-угор писателит халт кәсаласлум, потрамасмён. Татьяна Петровна китыгласлум, хотыл öлы, маныр рүпата вәри. Нән ань элалы нэ потре ловиньтэлы.

акваг та öлмыгтасум.

Үст öлнэ мәнлат хөт-панув эрзя ләтңыл сака мощца потыртэгыт, ләтңув мәгыс сыманув щәр-гөгыт, хуньт тах пуссын руц ләтың нуыл та патэгыт.

– Мордовия мät эрзя ләтың коньпал мähум мокша ләтңыл потыртэгыт, ты ләтңыг аквхурипнуев өлэг манос савсырыг?

– Мокша ләтың щар мөт хурипа, халувт потыртаңкве патэв те, ләтңанув акван ат өхтэгыт. Ам хунь атхуйплов тәлум төвлыс, ты мир öвылтыт үц хунтамласлум, мән ляпавт мокша мähум öлнэ-ныл, ам вәңкв ат вәслум. Тәнаныл Мордовият кәсаласанум, ань мокша мähум өт вайхатэгум, аквөт рүпитэв.

– Мән округувт хуньт öлсын?

– Ты мән öвыл щөс өхтысум. Мән палтув, Мордовиян, нэпак хаснэ нэ Мария Кузьминична Вагатова (Волдина) өхталас, ханты ос мәнъщи мирыг öвылтыт потыртас, хансум стиханэ ловиньтасанэ. Ётылам нэпак хаснэ ханты хум Владимир Егорович Енов стиханэ эрзя ләтңыг толмашласанум. Тувыл ам сака тахсум нән мән ялуңкве, ханты ос мәнъщи мähум кәсалаңкве. Ань тынакт тыт аквөт ты рүпитэв, финно-угор писателит ос ханищтан хөтпат өт тэланув урыл потыртэв.

Мән, финно-угор мähум, ләтың щирыл рүт мирыг öлэв. Ань сустант, пөс йис тәгыл öлупсанув аквхурипат – мән пуссын эрыг-мөйт тотнэ, йиквыт вәнэ мирыт, мәщтыр мähум. Нән мähманын мән мирув хольт эрнэ пор-масаныл пуссын кәтыл тәнки вәрияныл – суньт, хәпыт, түпыт, пасананыл-уласаныл, пайпаныл-сөвтаньт, та маныр, тәнти вәрөгыт, щаквщөгыт.

– Татьяна Петровна, наң нөтнэ маснутыл өлэгың, супын наңти юнтыслын манос нас юнтылтаслын?

– Ты супум амти юнтыслум, ат тәл щөпитаслум. Пөс мähманув тамле маснутыл öлсыт, таимәгыс ам эрзя суп öньщункве öс сака тахсум. Тувыл суп вәрнэ төр өвтсум, юнтуңкве та үнтсум. Нэ хөтпанув элнаң тох ты щаквщисыт, агирищит суп ос мөт эрнэ пормасыт юнтуңкве мәнътагыл ханищтахтастыт. Супум вәрнэм мәгыс номтум сака ёмас, ань таве щәгтым маса-пәлылум.

Финно-угор писателит хөнтхатыглапын Татьяна Петровна такви хансум ос мөт эрзя хөтпат нэпаканыл тотыс, библиотека-тын мүйлуптасанэ. Лавыс, тән мираныл Югра мät öлнэ мähумн вос вәве, öлупсаныл öвылтыт нэпакыт вос ловиньтэгыт.

Светлана РОМБАНДЕЕВА

– Ам Мордовия республиканыл өхтысум. «Чилисема» намп журнал вәрнэ колт ответственный секретариг рүпитэгум. Эрзя ләтңыл стихыт хансэгум, намум Мордовия республика писателит Союз палт түлвес.

Омагум-әтягум эрзя хөтпаг. Мордовият эрзя ос мокша мирыг өлэг, ты финно-угор мähум. Ам Самарский область Шенталинский район Багана пәвылт самын патсум, омагум-әтягум ту-выл өлэг. Ты эрзя пәвыл, Самарский областыт тамле пәвыл сав öлы.

– Яныгмам пәвылнт мähум щән ләтңыл потыртэгыт?

– Атхунь потыртэгыт, мән районувт савсыр мирыт öлэгыт кос, ос эрзянский ләтңув районянытыл суйты, юн мән öс мәнти ләтңувтыл потыртэв. Эрзя мähманув Россия коньпал мөт хөн мät öлэгыт.

Ам 2001 тәл пәсныл Саранск үст өлэгум. Школа әстламум юи-пәлт ты үст öлнэ Огарөв намп университетт ханищта-туңкве патсум, филологический факультет эрзя ләтың отделение әстласум. Тувыл Саранскыт

Татьяна Петровна мәнъщи ос ханты мähум халт лөли

Ты лёңх хосыт мир тәнүтыл тотвёсыт

Хальүс район Сүкыръят пёс
Йис порат вәрим лёх олы, тав
Сибиряковский тракт ләваве. Хуньт тит
нот ювле хультум порат ты лёх Александр
Сибиряков 1884-1888 тәлыт сыс вәрыстә.

Ты купса хум олыс, тав лёх вәрнә мәгсыл мәхум мөталас, хөт мөтра пәңхвит лёх сәгрувес, яңкылмаң, витың мәт норытыл пинтлувёсыт.

Ань ты лёх сунсыглым Оксана Тимирова ялыс ос ты урыл мирн потыртас:

– Хөтхуйпловтем тәл ювле хультум порат мәхмыт ёт ам нёрытын ялсум, тот мән Сибиряковский лёх хосыт ләглыл минасүв, төва мәт ят хосыт катамаран-хәпыл нәтылта-сүв. 19 нот порат ты лёх хосыт сәв пормас, тәнүт тотыглавес.

Ань мус ты лёңх туп төва лөмтанә хультсыт, тав 180 вёрыста палытә олыс. Яңкылмат, самай вөңхат хоса норытыл нортвёсыт. Тәлы-таквс, хунь ма осә ёмщакв пөлясаве, сәлы пүң аня ты лёх ялыглым Печар мәнныл Щугор я толихныл (мәнъщи щирыл Саквур) ос Сакв я мус Сүкыръя пәвылн нәвлыглавёсыт, лёх түйтә ёмщакв ялыглавес ос тәлы сыс матсәвит пормас ты лёңх хосыт лувыл, сәлыл та хартвес. Нән ул хұлыгласлын, тав Хальүс район Сүкыръя пәвылныл овылтахты ос Печар мус вәрим олыс, тав Европа ос Азия акван-олтсаге.

Лёңхыт үшлахтын мәгсыл атахтем мәт колыт үнлысыт, мәхум тот луваныл ос сәлыяныл тытты-саныл, тәнти үшлахтасыт, толтыглахтасыт, та палыт йийим аквты вәгтал патэгыт. Мән мавныл

Печар мән, Мурманский мән, Норвегиян ос Даниян тәнүт-пормас ты лёх хосыт тотвес, та порат хұл, сәвсыр үйхул сов, нянь, колас тувле хартвес. Тот мәхум тәнүтыңыг ёмтсыт, атиңк ты элы-пал саран мәт нянил, коласыл торың ат төвлыглавёсыт, нусаг

Сүкыръят атхатыглам мәхум Сибиряков намың пәрт тўщтысыт

олсыт. Тот няньтәра хұрум щёс тынтәлыгнув ёмтыс, ты элы-пал тот олнә мир тәтәл харальпил саваласыт. Мән нупылув ос мөт сәвсыр пормас-тәнүт тотвес.

Тувыл элаль Александр Сибиряков ты лёңхе тәлэ-тувет яласан щирыл вәруңкве номсыстә, колёсаң тәлякил пормас хартуңкве таңхыс, та хосыт 1898 тәл мус ты лёңх яласавес. Ос хунь тёр-лёңх пинвес, тәлы яласан лёңх хот та арыгтаптувес.

Сергей Койнов, саран

мәт олы, тав Няхщам-вольт самын патыс ос яныгмас. Ты хум Александр Сибиряков наме номнә мәгсыл проект хансыс ос пәртыт вәрылтас, ань та лёңх хосыт Сибиряков намың пәртыт тўщтувёсыт, ань олнә мәхум ты урыл вос вәганыл.

Мөлты тәл Няхщам-вольт пәрт тўщтувес, тот Сибиряковский лёңх тувыл тәра ос мины. Ань таквсы порат Хальүс район Сүкыръят тамле

Тамле ты пәрт вәрвес

пәрт тўщтувес, тот ты ойка наме олы ос тав вәрум лёңхе урыл хасвес. Саранпавыл музейт, школат рүпитан хөтпат ос Исторический клуб колн ялантан нәврамыт, тән Л.П. Стананован ханищтавет, тән ты таквс лёх вәтан пәрт тўщтысыт, тот акван-атхатыглам мәхум элы-пәлт сәв ёмас ләтың Александр Сибиряков урыл ләвсыт.

Тыгыл элаль ос сараныт олнә мәт ос акв тамле пәртыт тах вәравет, яласан мәхум кәса-

ляяныл, ты урыл ловинь-тэгыт, тув тах туристыт ёхталэгыт, сәвнүв мәхум ты урыл вәңкве патэгыт.

Хуньт хосат хот-оссувлым лёңх ань мәхумн эрмыглас, тав хосытэтыл туристыт тотыглаңкве патавет, ос тав ляпатэт олнә пәвлың мәхум рупатаңыг, эрың, ёмтэгыт.

Оксана Мороз
потре мәнъщи ләтңыл
Галина КОНДИНА
толмашластә

Мәньщи Эрыг Москват хунтлысув

Мәнь таквс Этпост мён Мария Тихоновна Двинянинова ёт Москва усн ялсумён. Тот тит акван-атхатнэ вәрмалиг өлсбиг, акватэ ләввёс «Потрыт мөт ләтңыг толмашлан форум», титытэ – «Потыр хаснэ финно-угор ос самодийский мэхум конференция».

Ты тит вәрмалигн сәв хөтпа ат вөвиньтәлвес, туп атхуйплов учёныит ос нэпак хаснэ хөтпат Москва, Петрозаводск, Пермь ос Йошкар-Ола, Саранск, Сыктывкар, Ханты-Мансийск, Ижевск усытныл өлсыт.

Өвыл хөталт потыр хаснэ хөтпат Алёна Каримова, Максим Амелин, Михаил Липкин ос Алексей Арзамазов мәнәвн потыр толмашлан вәрмалит урыл потыртасыт. Тән ләвсыт, ань өлнэ йист ты вәрмалъ нөх-ял-

туптаңкве эри, вос мән мәнти ләтңанувн мөт-мөт потрыт толмашлэв, ты хосыт мәньщи ләтңыл хансым нэпак сәвнвуп паты.

Максим Амелин ләвыс:

– Та минам йисыт толмашлан вәрмалъ хосыт мэхум потраныл сәв ләтңытыл ловиньтәлвёсыт, хөтпат тәнти халаныл вәйхатсыт, вәтихал акваг акван-атхатыгләлсыт, тәнти хансум потрытыл пентхатасыт, руц ләтың ёрыл толмашлан вәрмалъ элалъ тотсаныл.

Юван Шесталов ләвыг-лам ләтңыт номтын патсыт, тав ләвсас: «1960 тәлыт порат ам «Щәхыл» стихотворениям мәньщи ләтңыл руц ләтңыг акваторыг вәт нупыл тит хөтпа толмашласаныл, хөтпа ютаныл потре ёмаснувег тэлы. Тамле касылт Наталья Грудинина нөх-патыс, тав хансум стихе нэпакытт тәратым ты өлы.

Ань мәньщи ләтңын потрыт өс толмашлавет, руц ләтңыл хансым А. М. Конькова мөйтәнэ-потранэ, А. С. Тарханов

стиханэ, М. К. Анисимкова потранэ толмашлым өлэгыт. Юи-өвыл тәлыт сыс шар яныг толмашлым потыр намаим өлы «Мәнь хөңкве», тав Антуан де Сент-Экзюпери хансыс, Галина Кондинан мән ләтңувн толмашла-вес.

Москва үст титыт хөталт мэхум финно-угор потыр хаснэ вәрмалъ урыл потыртасыт. Карелия, коми, коми-пермякыт, мордовия, удмурт, марий ос мәньщи потыр хаснэ урыл хөтпат потраныл өлсыт. Мён Мария Тихоновна ёт аквёет потрумён потыртаслумён, ам потыр хаснэ вәрмалъ урыл ләвсум, Татьяна Бахтиярова ос Евгений Анямов эсгысагум, ты хөтал ты мәнлат хөтпаг ёрыл мән потыр хаснэ вәрмалюв элалъ лакванты, тән потранән сака пұмыщ ловиньтаңкве, кәсың потранән щәгтым үриянүв.

Потрум әстуме юипәлт Мария Двинянинова такви хаснэ потранэ эргыг эргысанэ. Сака ёмасыг ос пұмшиг тамле вәрмалъ тэлыс. Мэхум маттем кәтпатта та рәтсыт. Төва хөтпат ләвсыт, аквтоп мәньщи эргыт тән тәнти ләтңаныл хулсыт, наскәссыг хунь финно-угор мэхум рүтыг ловиньтавет.

Ос та урыл иң ләвёв: өвыл хөтал акван-атхатнэ вәрмалъ нётнэ, мәщтырыг вәрим «Домодедово» намаим мәт Котляково пәвылт өлыс, ляпат нётнэ Пахра-я овты. Титыт хөтал Москва үст «Интурист» яныг колт нилахуйпловит накыт мән потранув тотсанүв.

М.Т. Двинянинова

Потрыт толмашлан мэхум акван-атхатыгласыт

Светлана САДОМИНА

Сәв рүпата мяхманувн вәрәв

Н. Отшамова ныврамыт җт Хальүсын ялпың хөталн җхталасыт

Александра Аркадьевна Отшамова асака кәркам ос мирн җмас вәрмалъ вәрнә хөтпа. Тав такви Тэк павылт Өлнә мяхманә магыс сәв ялпың хөталыт вәрыглы, культура колт сәвсыр суссылтапыт вәри. Тав павылт сельский культура колт кұщай нәг рүпиты.

Александра Аркадьевна рүпататә сосса мир магыс вәритә, ты хосыт Хальүс районт Өлнә сәв мирытн тав вәве, мән тав җтә Хальүст вөртур җтпост хөнтхатыгләлсумән. Тот туи порат кит ялпың хөталыг Өлсҗг, тыи: 70 тәл, хунь Западный Сибирь «Скважина Р-1» наппа мät Өвыл щәс газ хөнтвес ос Хальүс ты тәл 430 тәлә төвлыс.

Насати, Александра Аркадьевна рүпататә коньпал ос ныврамыт җт волонтер рүпата павылт тоты. Ты ныврамыт

яныгпәла хөтпат палт юн сәвсыр нәтмил вәрәгыт: нәив сәгрәгыт, колкан ловтәгыт, вит тотәгыт, тувыл ос культура колт ялпың хөталыт Өлнәныл порат яныг хөтпат тув вәнттыяныл, тәнаныл ты кастыл янытлыяныл ос мүйлупсал мүйлуптыяныл.

Тэк павылт Александра Отшамова ныврамыт җт үст Өлнә махум магыс Өс суссылтап вәрсит, үскант җрнкол тұщтыгласыт, тот Леонид Дмитриевич Рязанцев кәтыл пөслум хуриянә сунсуңкве рөвыс.

Н. Отшамова кетум хури

«Волонтеры культуры» яныгпәла хум хөтпат магыс нәтмил вәрәгыт

Леонид Дмитриевич Тэк павылт Өлы, тав сака нәтнә хурит кәтыл пөслы, кәр җт рүпиты, тав «Почетный труженик Хальүс районт» намыл майвес ос «Золотые имена многонациональной Югры» нам Өныщи.

Хальүст, хунь мән Александра Аркадьевна җт потыртасмән, ты хум урыл Александра Отшамова хурит урыл тох потыртас: «Ялпың хөталыт мән тыг ийльпииг пөслум хуриянә тотсанүв, тәнаныл тыт Өвыл щәс сунсуңкве рөви, мүй хөтпат җмас ләтың ты рүпатат урыл ләвәгыт».

Тэк павылт мащтыр нә Надежда Андреевна Хандыбина урыл тав ос җмас ләтың ләвыс, ты ханты нә мәнсакыл турлөпсыт сагуңкве сака җмащакв хәсы, пәвләт мяхмыт ты вәрмалин ханищтыянә.

Тав такви урәт мощ потыртас.

– Ам Хальүс район Тэк павылт рәтың юсвой җтпос 14 хөталт 1977 тәл самын патсум. Ащум Аркадий Филиппович Отшамов, омам Тамара Нифонтовна, такви Өпарищ наме - Рябчикова.

– Наң тәл арыгкем кұщай нәг Тэк павылт культура колт рүпитәгын, рүпатан хумус мины, маньр тәрвит Өныщәгын?

– Культура колн ам мәнполь җтпос 2022 тәлт рүпитаңкве җхтысум. Ты элы-пәлт ам 17 тәл Тэк школат ныврамыт магыс тәнут пәйтсум, тувыл ам пөхан паттувәсум. Хунь юн үнлысум, нәпак ловиньтасум, сәтапыл маснут сагсум, сака сәв лыпаш Өлнә вәрмалъ Өлыс.

Общественный дипломатия школат ханищтахтуңкве патсум, астласлум, сертификат-нәпакыл майвәсум.

Хунь Тэк культура колн кұщаиг рүпитаңкве вөввәсум, тув рүпитаңкве та минасум. «Заведующий филиалом организации культуры клубного типа» ханищтахтасум, ос диплом-нәпак ань Өныщәгум.

Ам сәв яныг тәла номтыт Өныщәгум, мяхманув җт мәнти халувт акваҗт атхатыглаңкве аква җри. Мән Ас махум хорамың ханты маснутыт юнтәв ос сагәв, ханты ләтңыл потыртаңкве ханищтахтәв.

Ты тәл мән Восыңтүрн мир җт мәнхәпыл касуңкве ялсүв, ос тот нөхпатсүв.

Мөлты порат Нефтеюганск үсн касуңкве ялсүв, касыл рущ ләтңыл «Кубок губернатора ХМАО-Югры по гонкам на обласах» ләваве, касуңкв җмащакве ат вәрмысүв. Сәв хөтпат җт хөнтхатыгласүв, сәв җмас номтыт ты кастыл хультсыт.

– Александра Аркадьевна «Волонтеры культуры» кол урыл потыртән. Маньр тән вәрәгыт?

– «Волонтеры культуры» организациян кит тәл төвлыс, ныврамыт рүпитәгыт, тән мяхманувн акваг нәтәгыт, памятникыт үргәләгыт, павылт порс атәгыт, ялпың хөталыт вәрыгләлуңкве ос щәпитаңкве акваписыг нәтәгыт.

Вәт сәграпнал җтпос 5 щислат Волонтер-хөтпат янытлан хөтал паты, ныврамыт Хальүс районт конкурс тәла палт рүпитаңкве патәгыт. Ам тәнанылн сәв җмас ләтың ләвәгум, сака җруптыянуум, тот нөх вос патәгыт!

Оксана АЛБИНА

Вөрна тотыглым агирищ

Н.Рогалева вәрум хури

Т.С. Тасманова

Хальүс район Нёрахи павылт блнэ мәнщи эква Татьяна Семёновна Тасманова пёс йис портрыт, мөйтыт вәнэ хөтпаг олы. Сәв мөйтыт, пёс потрыт тав оныпёныл Анна Васильевна Тасманованыл хұлыглас.

Татьяна Семёновна төва мөйтанэ, төва пёс потранэ мән мәнщи газетавт юи-өвил тәлыт хансыгласанүв. Ань ос акв потре ловиньтэлбн:

– Ты вәрмаль 1962 тәл порат олыс, тьи тай щар мākыг олыс. Няхщамвөль павылта акв мәнщи агирищ туи агмыл ёмтыс, пұльнищан хуоптавес. Агирищ атахкем-хөтахкем тәл яныт олыс. Пұльнищат хуимётэ, ёнгасаңкве кон-тәртвес, кон-квәлыс. Тот пёс пұльнищат яныг пұсас олыс. Ёнгасас, ёнгасас, ётыл кисмаявес, атим.

Мәхум номсэгыт, аман юв ояса, аман маныр. Кинсуңкве патвес, юн атим ос хөт кинсыяныл,

а тим, йтипалаг ёмтыс. Такос павыл янытэтыл ёхтысаныл, мәхум кисхатасыт, агирищ а тим, аман хоталь минас. Ёты хөтал мәхум пуссын атвёсыт, манаравёсыт. Пуссын кисхатуңкве патсыт, пёс

Няхщамвөль павыл вәта

колыт, пёс пәртколыт ос маныр хультыс – нөх-ёхтысаныл, алы я вәта хосыт ёмыгтасыт, кисхатасыт, а тим. Тох кит хөтал ёмтыс, тувыл хұрум хөтал, нөх-хөнтуңкве ат вөрмияныл, сәв хөтпат кисхатэгыт, аты хөнтаве.

Акв нййт ойка үлмааястэ, ётыл мәхумна ләви:

– Нән тыт павылт ул кинсәлына. Тот элн атахкем вёрыстат кинсәлына, кёлы вәтат яктым ййв тармыл тот үнлы. Тув минэн, тот хөнтылына.

Аман сөль, аман ати, мәхум хұнтамлахтасыт, манарасыт. Төват нййт ойка ат агтсыт, тувыл кёлы вәтан агирищ кинсуңкве минассыт. Хумус ләввёсыт, тув та минассыт, нййт ойка ләвме щирыл атахкем вёрыста ёмсыт, агирищ та хөнтсаныл. Сөль, тав алы вәтат сагрим ййв тармыл кёлы вәтат үнлы, вөр вәтат. Атыпал лёмвуин пурима, атыпал маныр, нйврамакве щар пұстәгыл үнлы. Хөнтыма. Та порат тай лёмвуиң пора, рёгиң туи этпост лёмвуй сәв, аты пурима. Та палыт мәныл юв та тотвес.

Ётыл китыглавес:

– Нила хөтал тотыгла-

вёсын, тәңкве тахсын? Хотьютын вөрнатотвёсын? Хумус та палыт мән тув минассын?

Агирищ ювле ләвыс:

– Ам вөрна вөввёсум. Сәртын, лай, пұльница пұсас кйвырт нётнэ үйрищ кәсаласум. Та үйрищ пувуңкве тахсум. Уйрищ ат тыламлы, эла акваг та хайты. Номсысум, пұсас коны-пәлт тах ты пувилум. Та үйрищ ёт хайтым ат ваглум, хумус вөрна ёхтысум. Нётнэ үйрищ хотталь тахас. Ам кәт палыл вуйвёсум, та вәнттувёсум, ос хотьютын вәнтавем, ат кәсалэгу. Акваг та вәнттувёсум, та вәнттувёсум.

Ос китыглавес:

– Наң тәңкве ат тахсын? Тасәвит хөтал яласасын.

Агирищ ювле ләвыс:

– Ам тәнүтыл тотыглавёсум, лай. Ам тэсум, тэтәл ат олсум. Ос хотьютын тәнүтыл тотыглавёсум, ос ат кәсалэгу, лай. Тувыл пил-лөмт кәсалэгу, таи тэгу.

Ос китыглавес:

– Лёмвуина ат пурвёсына, ты лёмвуиң порат?

– Лёмвуина щар ат пурвёсум.

Мәхум таве киснэтэ порат минассыт, та лёмвуит нас курьёгыт, номсахтасыт, ань агирищ лёмвуитн кёлпе юв айвес. Ёхтысыт, агирищ щар пұстәгыл үнлы, нас муваләлы.

Тамле вәрмаль та олыс, вөрна самсай утын тотвес, ты самсай ут тамле нётнэ үйрищий агирищ палт кётвес. Няхщамвөль павылт блнэ яныгпәла хөтпат тай ты урыл номёгыт, тамле вәрмаль щар сөль олыс.

Татьяна Семёновна ТАСМАНОВА потре нэпакн **Людмила ТЕТКИНА** хансыстэ

Йильпи ёнгильт суссылтавет

Ювле хультум этпост «Хөтал» нампа Ас-угорский театрыт рүпитан хөтпат йильпи спектакль суссылтасыт, руш ләтңыл хансум хум Антон Павлович Чехов тав потранэ щирыл. Тав 1860 тәлт самын патыс ос та пәсныл блыглам ошхулиң вәрмалит аны ты йист блнэ элумхбласыт аквта хольт торгамтахтэгыт.

Ань хұрум ёнгильт тох намтым блэгыт – «Чехов. Трагикомические истории». 1888 тәлт хансым хұрум потрыт Леонид Архипов режиссёр-хум ёнгильтыт щёпитасанэ.

Потрыт тәнки щирыл намтым суссылтавёсыт ос тот артистат пуссын мәщтырыг ёнгысыт. Леонид Андреевич кәсың суссылтапн щар тув рбвнэ хөтпа хөнтыс. Ты урыл аны элаль ловиньтән.

Өвләт «Вёртолнут» нампа потыр ләввес. Тот хум тәл хультум нэ яныг колнакәт лүньщим тыгле-тувле ёмыгтас. Тавён нётмил вәрнэ мәтум ойка ты кос таве сәлитытэ, хотталь мүйлуңкв ялуңкве ләвитэ.

Нэ ойкатэ атымыг ёмтме пәсыл сәт этпосыг ты төвлыс, нәмхотталь ат яланты, такви колән нәмхотють ос ат вөви. Тувыл илттыг әви рәталтавес, тот акв ойка нэглапас ос суиң турсуил тәлатэ урыл потыртас. Китгыг тай рохтуңкве аты алымасыг. Ань элаль маныр вәрмалит блсыт, Татьяна Фоминых, Сергей Салтанов ос Вадим Важенин пүмщиг суссылтасаныл.

Китыт «Хәйталан нак» потрыт театр кұщай хум Евгений Захаров пёс порат блум купса хөтпаг щар ёмщакв сусхатас. Тав әги оныци, әгитән хум

вәруңкве кос эри.

Ос хумитэ щёлыңыг ке блнув, колың кұщай арыг әрнта воссыг ат вәрнув. Тувыл тох номсым, тән палтаныл колпөхт блнэ хум щалтапас, такем нётнэг масхатам. Насати, әгитэ нэг тотуңкве ёхтум. Хәйталан хөтпаг Олег Тарлин ос маньнэг Любовь Фатеева ёнгысыг. Тыт ос хөт ошхулиң, хөт мовиньттәл вәрмалит суссылтавёсыт.

Ты суссылтапыт халт нила мәнлат пыгыт сценат нэглапәлсыт. Тән тот ат эрнэ пормасыт кұстырыг хот-атлыгытыяныл, мөт эрнэ утыл тұщтыгпияныл. Мөт-мөт спектаклит суснэ халт тән сценат аргыг ат блэгыт. Номсэгыт, тохиң эри.

Тувыл «Ялпың хөтал» хұрмит потыр щёлың хөтпа урыл блы. Тав наме Андрей Шипучин, аны сәв олн өщнэ хум банкколэ атхуйплов тәлэ төвлын мәгыс ялпың хөтал вәруңкве щёпитахтас ос яныг мүй мәхум үри.

Та сус үст блнэ мәхум сапрәнин атхатнэныл порат Шипучин хум хоталь-әти холтнэ олнанэ бвылтыт потыртаңкве эри. Ты рүпата тав пентсылэ тавён нётнэ матум ойка щёпитыянэ. Тав аны ос ты колнакәт пасан вәтат үнлым олнанэ ловиньтыянэ. Вәрнэ рүпататэ моляхвос әстлытэ. Туп

«Вёртолнут» ёнгил суссылтаве

«Хәйталан нак» ёнгил

матум ойка нәмхотютьын ул вос новаве, ос мөт хөтпат тораастахтым тыгле-тувле ул вос ёмыгтасыт.

Ос тох хунь, тән мәнлат нән ос матум экван нэглапавесыг, та потыр, та рөңх, та лүньщ. Рүпататән аны та хулытыс. Тамле пүмыщ ёнгил Иван Гындыбин, Сергей Салтанов, Марина Сенгепова ос Татьяна Огнёва суссылтасыт.

Аны спектакль сунсум мәхум пуссын щәгтым блсыт, тәнанылн ты ёнги-

лыт сака мұстысыт. Тән режиссёр-хумн, артистытн сәв ёмас ләтың ювле ләвсыт. Ты сыре-сыр тәлат ты кос ювле хультум нот порат блсыт, ос элумхблас аны такви хурип вәрнэ наканэ аны тыг мус аквта хольт оныциянэ. Ты йист блупсав щар мөт щирыл кос блы, ос элумхблас оцмарың, кантың манос сыме щәргын пищанэ нәмхотталь ат түйтхата-сыт.

Тамара МЕРОВА

www.khanty-yasang.ru

Мā-витув үргалаңкв эри

Мāн округувт «Югра-экология» нампа кол 2020 тāl пāсныл рӯпиты. Ос ты хӯрум тāl сыс тот рӯпитан хōтпат татем эрнэ ос ёмас рӯпата вāрнэныл. Ань ты урыл потырт ловиньтэн.

Молты тāl тāн акв тēла округувт вāруңкв обывлтахтасыт, руц лātңыл лāваве – «Югра Собирает». Таквсы хӯрум яныг ўсытт (Ханты-Мансийск, Сургут ос Нижневартовск) мāнь кол-хусапыт ўнттувэсыт, тāн «эко-домик» тох лāвавет. Ёст блнэ мир тāнти лāкква щирыл атум кумыска пāнкат, сульят, сāvсыр нэпакыт, пластикныл вāрим хусапыт тув тотуңкв патсаныл.

Ханты-Мансийск ўст тамле мāнь колрищ ос ўнттувес. Тот рӯпитан мā-

хум лāvсыт, акв тāl сыс тāн сāv эрнэ пормас акван-атсыт. Ёсың мāхум ань вāганыл, ат эрнэ нэпакыт, сульят, батарейкат порс вётран вуцкасаңкв атэри. Хотьют кāсащи, тав такви акван-атыянэ ос ты колн та тотыянэ.

Школатт ханищтахтын нйврамыт палт «Югра-экология» колт рӯпитан хōтпат ос акваг ёхталэгыт, потыртэгыт, манрыг батарейкат ос пластикныл вāрим пулпыт атуңкв эрэгыт.

Молты тāl ўст блнэ

мāхум матыр ат эрнэ ут тув те тотсыт, тāн ювле олныл майлувэсыт. Ань ос ты тālныл олныл ат мивет, лāвавет – хоттышкола нупыл ты ёмас тēла вос хансыяныл.

Ёст рӯпитан школат пуссын тāнти халанылт касэгыт, хотьютаныл ат эрнэ пормас сāv тув тотсыт. Ань Ханты-Мансийск ўст №7 школа щар өвлэт олы, тāн щар сāv нэпак, кумыска, пластик ос батарейка тув тотсыт.

Эко-домик нампа колт рӯпитан нэ титыгласлум, манрыг нор онтсыл нйврам маснут ханы, тāн нйврамыт пормас ман ос акван-атыяныл? Тав ювле тох лāvыс:

– Ати. Ты маснут мāн нас суссылтылўв, тав флис нампа тōрыл юнтвес. Ты тōр пластикныл вāраве. Ёвлэт пластик мāнь тāvрииг сакватаве, тувыл кāминьтаг толтаве. Ос та юи-пāлт хоса сэтапыг та хартаве ос флис-торыг сагаве.

Нэ элаль потыртас, насати, Ханты-Мансийск ўст атым пластик Екатеринбург ўсн тотаве, кумыска сульят, пāнкат ос Тюмень ўсн тотавет. Ты яныг ўсыгт заводуг рӯпитэг. Пластиковый пулпыт Ханты-Мансийск ўст хультуптавет, тāнанылныл тыт хоса уласыт вāравет. Мōт пластик ос мир ёмыгтан лёңхыт лап-нортнэ мāгыс троуарный плитка вāраве.

Ос манрыг тāн ат постын лампочкат ат выганыл, нэ тох потыртас, кўщайтн ат лāvвэсыт, хоталь тāнаныл тотуңкв. Тāн палтаныл ўст блнэ мāхум акваг ёхталэгыт ос титыглахтэгыт, пёс лампочкат хоталь тотуңкв рōви, тāнаныл порс вётран вуцкасаңкв ат тайи. Ты лампочкат нас хот-вуцкасаңкв те, тāн яныг лйоль вāрэгыт. Мощерт яныг ўсытт лāпкыт манос мōт яныг колытт янас хусапыт ўнттавет, мāхум пёс лампочкат тув вос пиныяныл.

Ань ос тамле вāрмаль тāра-патыс, ўст блнэ акв хōтпа этпос сыс 400 кила сāvит порс аты. Мāн кāсынув порс мори пāхвтуңкв ат те патэв, тōнт ты пормасытыл сāv эрнэ ут вāруңкв патаве, мāнти сыманувт ос кўпнитыг ёмты.

Кāсың хōтпан мā-витув үргалан урыл номсахтункв эри, мāн пуссын ат эрнэ пормас ос порс лāкква-атуңкв патэв те, сака ёмас ос яныг тēла тах вāрөв.

**Валентина
ВАСИЛЬЕВА**

Пулпытныл вāрим ўласыг

Лүймә сәрипос
(Северная заря)
№ 21 (1303), 09.11.2023
Соучредители
Дума, Правительство
ХМАО – Югры
Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО – Югры

Редакция
Директор, гл. редактор –
Динисламова С.С.
Телефон (3467) 33-36-82
Заместитель директора –
Кондина Г.Р.
Телефон (3467) 33-22-72
Ответственный секретарь –
Узель В.В.
Телефон (3467) 33-23-09

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52
E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru
Отпечатано:
ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, д. 14.

Индексы 04399, 54399
Тираж 1710 экз.
Заказ 5394
Цена свободная
Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения редакции.
Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной

службы по надзору
в сфере связи,
информационных
технологий и массовых
коммуникаций
по Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.
Свидетельство
о регистрации
ПИ №ТУ 72-00795
от 23 января 2013 г.

12+

Мәһһит яныг үһн ялһыт

Лүһүм мәһһити әги Даша Дуһаева Советһий үһт политеһничесһий колледжит ханиһтаһты. Тав Свердловһий область Ивдельһий районһыл ылы. Әги мәһһити ләтһыл потыртаһкве ёмашакв хәһы.

Тав мәһн редакциявн потыртаһкве кәтһы. Тав потре элалһ ханһым ылы:

«Сүкырт эһпота нёлолов щислат Екатеринбург үһта нёквет ывил мирхал саһрәһияһыл ылы, руһ ләтһыл тох намайавес: «Роль женщин в современном мире».

Төһт 3 000 эһлүмхөлас сәвһырт мәһһыл та яһыг үһна атхатыгласыт. Нәт потыртаһыт, хотмус хөт яһмантаһкв эквә пиһ политикат, наукаһт, бизһнестә, культурата. Ивдельһий районһыл 11 нәт ос әгит форумта ылыһыт, тәһн халаныһл хүһрум мәһһити: ам Даша Дуһаева, Натаһа

КуриковаосЮляКосухина.

Яһыг саһрәһини ёхтаһлаһ мәхүм хүһнтлаһквә мәһавһн пүмаш ылы. Мир эһлы-пәһлт Владимир Якушев, Россия Президент вәһһын хум потыртаһ. Тав мәхүм яһытласанә ос ләвһы, нәт нёвһраманыһл яһмалтыяһныһл, колһсори рүпата вәрәһыт ос хум хөтпат хольт сәв рүпитәһыт, мирн эрһнә тәһләт тотәһыт.

Саһрәһини акв хөтәһл сһыс рүпитәһыт, нәт пусһын тәһнки вәрмәһяһныһл урыһл тот потыртаһыт.

Даша ДУНАЕВА

Сосһа мирыт ылуһсаныхл сусһылтаве

Мәһһн таквс эһпост Ханты-Манһийһк үһт ыһнә «Төһрум Маа» музейт «Кухня северных ханты» һампа сусһылтаһ рүпитәһквә ывилтаһтәһ. Музейт рүпитәһн мәхүм ос мүй мир акван-атхатыгласыт, сосһа мирыт тәһнүтәһныһл урыһл потыртәһ хүһнтлыһыт.

З.Н. Лозямова пүт пәһйты

Мәһһырт пәһйтуһквә, мәһһырт тывырт ос хумус пәһйтуһквә, хумус тәһквә? Сусһылтаһт пүтәһ ос сәвһырт әһнысәһныһл ыһләһыт, тув

щәһләһсәһын те, пусһын кәһсалыяһныһн ос сосһа мәхүм тәһнүтәһныһл ывилтыт пүмәһһ потыртәһ хүһнтаһләһын. Ат вәһнә хөтпа һомһы,

көһ хоты мәт тәһнүт акв щирәһыт щәһпитәве, яһкәве, пәһйтаве. Әти, кәһһыһ мәт мәхүм тәһнүтәһныһл тәһнти щирәһныһл щәһпитәһяһныһл, ты урыһл музейт рүпитәһн науһчыһнә һотрудһник Ирина Степановһа Кһсенофонтова потыртаһ.

– Төвә мәт нә хөтпат һнә сорт яһкәһквә ат рөвһ, төвә мәт ос сһыг яһкәһквә ат рөвһ. Акв мәт мәхүм хотәһ тәһыт, мөт мәт ты товһлыһүй аһыщләһквә щәһ ат таи. Хум вәһ ос аквтох, төвә мәт кәтһн ат паттәһыт. Сосһа мәхүм яһыгһ пусһын аквхурип тәһнүт тәһыт – нёвһыль, хүһл, товһлыһүйт аһыщләһыт, пил вәтәһыт, ләхс атәһыт.

Пәһһ йис ылуһпа ханиһщәһтан үһчәһһыһ хөтпат Әһс я вәтә мәхүм ылуһсаныхл ханиһщәһтаһаныһл порат таи тәһра-паттыһыт, әһнә мир лүйи һуһпыһл ылы те, яһыгһ нёвһыль тәһыт, ос аһы мәһн мәхүм хүһл тәһыт. Ос товһлыһүй тай пусһын аһыщләһыт, пил ыһ сусһын

вәтәһыт. Хүһл ыһ тәһлә-туве пувәһыт, солвалтәһыт, ёхул вәрәһыт.

Әһнә ты сусһылтаһпыһн Ханты-Манһийһк үһт ыһнә «Панораһа» рөһсторәһн колт тәһнүт пәһйтәһнә мәһһылат хум Виктор Покуһса ёхтаһыт, солвалыһ хүһл яһкәһыт, хүһллөһмтыт һняһн тармыһл пинһсанә. Тувыһл потыртаһ, тәһнәһн рөһсторәһн коләһныһлт сосһа мирыт тәһнүт аквәг щәһпитәһыт – һнярһнёвһыль, һнярхул, хүһл исһмит ос сөһләмәт пүт пәһйтәһыт. Эһлы мәһһыт ёхтаһан мәхүм, ләвһи, тамле тәһнүт сака пүмщәһләһыт, аквәг вәһрыһлтәһыт.

Ёһтыһ Ирина Степановһа пүтәһ ос әһнысәһныһт сусһылтәһ, потыртаһ, пәһһ тәһыт мәхманув тәһнүт ос щәһй мәһһырт тывырт пәһйтәһыт. Яһпыһн мәт яһнас пүтәһ ыһләһыт, ләвһыс, тувыһл щәһрәһ акв әһныһсуп һанос пүт вәһквә ат рөвһи.

Светлана РОМБАНДЕЕВА